

Hind 15 senti

Igale üksikliikmele!

KIIVADIK

Tartus

No 1

Märts, 1931

Eugène Delacroix (1798—1863): Vabaduse lipp 1830 a.

(Kaanepilt.)

Prantsuse romantilise kooli teeraja ja suurmeister on „Vabaduse lipuga“ annud oma tüüpilisema teose: vastandina klassilisele rahule ja ülevusele on tema töös kõik liikumine ja joonte ristlemine, hõõguvad värvid ja

dramaatiline elu. Barrikaadidel, langes võitlejate keskel astub jõulises poosis rahvuslippu hoovates vabadus, temast pahemal, tsilindris ja relvaga on kujutatud maalija ise.

E. Noorsoo Karskusliidu uus juhatus, valitud 7. asemikekogult 29. detsembril. Tallinnas, jaotas ametid oma vahel järgmiselt: Fr. Olup — esimees; P. Vihalem — abi, Ed. Treu — pääsekretär M. Sarv ja A. Tonska — sekretärid: G. Kink — laekur; H. Mark — arhivar.

Kirjavahetajaist liikmeist.

Kirjavahetajate liikmete perest lahkus omal soovil M. Gross. Juurde valiti järgmised: 104) M. Simon; 108) A. Künnapuu; 105) A. Lõhmus; 109) K. Tiedt; 106) H. Lippur; 110) K. Varik; 107) H. Kree; 111) L. Luksep.

Uus kord „Kevadiku“ väljaandmises.

E. Noorsoo Karskusliidu VII asemikekogu otsuse põhjal saadetakse igale liidu üksikliikmele aastakäik (neli numbrit) „Kevadikku“ liikmemaksu (20 senti aastas) vastu. Üksik-tellijatele maksab „Kev.“ aastas 50 senti, pool-aastas 25 senti, üksiknumber 15 senti. Vt. tellimistingimused. Liikmemaksu tuleb tasuda kahes osas: I. osa 1. apr., II osa 1. nov. 1931.

III noorsoo kõnevõistlus

peeti Tallinnas 30. detsembril 1930. a. Kõne teemiks oli „Keskkoooliõpilaste alkoholismi põhjusist“. Osavõtjaid oli 8. Hindamiskomisjon koosseisus E. Kubjas, J. Grüntal, V. Ernits, A. Elango, P. Vihalem tunnistas esimeseks J. Kuldkepi (Läänemaa ühisgümnaasium), teiseks H. Pello (Väike-Maarja ühisgümnaasium), kolmandaks H. Margi (Tartu õpetajate

seminar) ja A. Tonska (Tartu kommerts-gümnaasium). Ergutusauhinna-vääriliseks pidas žürii A. Hermani (E. N. K. S. tütarl. gümna. Tartu) ja V. Dööringu (Jõhvi ühisgümnaasium).

Kirjutisvõistluste tagajärjed.

Eesti Noorsoo Karskusliidu poolt 1930. a. väljakuulutatud kirjutisvõistluste, teemidele: 1) „Ühe noorsooorganisatsiooni ajalugu“ ja 2) „Millisena kujutleksin ideaalset noorkarsklast“ tagajärgede avaldamine lökkus mitmesuguseil liidust olenematal põhjusil järgmisse semestrisse. Tähtjaks, 1. veebruariks m. a. tuli sisse: 1. teemile 5, teisele 14 tööd. Žürii, koosseisus: prof. P. Põld, E. Kubjas ja Fr. Olup, jõudis hindamises järgmisile tulemusile: 1. teemile kirjutajaist sai 1. auhinna A. Kansvei (Tartu õpetajate seminar), 2. auh. H. Šuster (H. Treffneri gümna. Tartu), 3. auh. A. Kaelas (Viljandi maak. gümna.). Teisele teemile jäi esimene auh. välja andmata. 2. auh. sai L. Illison (Tõrva gümnaasium), 3. auh. F. Huik (E. Üliõpil. Karskusühendus).

IV Noorsoo Suvipäevad

korraldab Eesti Noorsoo Karskusliit 13.—15. juunini s. a. Viljandis. Suvipäevade kavva võetakse referaadid, näidendõhtu ja uudsenäidendid ka spordivõistlused (kergejõustiku ja pallivõistlused). Lähem kava ja lähemad teated ilmuvad järgmises „Kevadiku“ numbris. Samuti teatatakse kõigile org-ide juhatusile ringkirjaliselt.

ED. TREU. „Valimik seltskondlikke mängu“.

Eesti Noorsoo Karskusliidu kirjastus, Tartus, 1930. a. Väljaanne nr. 15. 47 lk., hind 35 senti.

Mainitu on ilmund liidu liikmeraamatuna, mille sisuks: Tutvumismänge. Kirjutismänge. Arvamisi- ja lausemänge. Pimedat mängu. Liikumismänge. Mitmesuguseid mängu. Pandilunastamisi.

Nimetetu kirjastamisega on Eesti Noorsoo Karskusliit kõrvaldand tolle tühiku, milline vajas täitmist. Noortel puudus seni vastav käsiraamat seltskondlikkude mängude korraldamiseks, raamat, mis oleks kõigile kättesaadav oma hinnalt, sisaldades seejuures vastava hulga tarvilikke ja enim läbilõõnuid mängu.

Käesolev valimik, nagu mainib juba autor, ei saa edasi anda kogu mängude repertuaari juba oma mahutavuselt, aga selles leidub seepärastki ligi 100 eriti välja valitud mängu, milliseid võimalik korraldada igas ja igasuguses seltskonnas. Väheses ruumi tõttu pole autoril olnud võimalik esitada ka kuigipalju meetoodilisi näpunäiteid, samuti on mängude kirjeldused kaunis kokku surutud, aga sääljuu-

res siiski elavalt ja arusaadavalt esitet, mis lugedes jätab lõppresuldaadina rahuldava mulje kogu valimikust. Mängude valikus on olnud autoril ka õnnelik käsi: on esitet ainult paremad ja huvitavamad suurest repertuaarisalvest. Mänge leidub valimikus võrdsest igalt alalt: liikumismänge, kirjutismänge, tutvumismänge jne. Samuti leidub päätükk pandilunastamise kohta ühes tarvilikkude juhatusetega ning pandilunastamise näidetega.

Valimiku välimust aitab tuntavalt tõsta ka kaunistet järviline kaas, mis võrdlemisi hästi õnnestund J. Feldmanni linoolõikes.

Autori väide, et „palju hüvesid, mis puudub tantsul, omavad just seltskondlikud mängud, mille kaudu saadakse tegevusse rakendada kõiki koosviibijaid,“ peab paika täiel määral ja seetõttu leidku käsitletu kasutamist noorte kui ka vanade peres. Ärgu puudugu ühegi seltskonda ja mängu armastava noore ja noortesõbra laualt nimetat mängude valimik, sest mäng on alles siis täiesti kordaminev ja nauditav, kui osatakse teda hästi, ilma mängujuhataja pikkade seltestuteta.

E. Eilsen.

KEVADIK Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

№ 1

VIII aastakäik

1931

A. MIKS.

Noorsoo tänapäeva ideaalest.

Pole ühtki olendit, ei ühtki asja, mis tekiks juba viimistelduna: igal ajal, igal nähtel seob alguse lõpuga areng. Ent ainuüksi inimesel kõige oleva hulgas võimaldub tunnetada ja muutagi — kiirendada või suunda teisale — toda arengut. Ja ainuüksi inimene suudab vaadata tulevikku, asetada arenemistee lõppu täiusemõiste — ideaali, alateadvuses-oleva hõlbimast takistava tähise. Kõik muu — elavgi — toimib enamalt vaid vaistu järele.

See tähis, see loomulik täiusemõiste, ei tarvitse olla igal inimesendil otse isepärane — vastupidi, on ju kõik inimesed ikkagi *i n i m e s e d*, kuis saaksid siis olla olulisemalt vastakud nende ideaalidki. On ju kõigil alaline ründ viimistelduse — mida on aegade vältel püüt kehastada paljudes usundeis jumalusena — järgil! Muidugi on iseküsimus, kui järjekalt taotellakse lood edutähiseid, sest siin iseloomu pisieba kohad ja erisusedki juhutavad suuri isekeskisi lahknevusi. Pääle mainitult inimsusse kinnistund täiuskuju võib omistada vähemarvukamategi inimkogumite ideaalidelle tajutavamaidki ühisjooni, ja seda lähtudes taotleva koguni 1) ajalis-ruumilisest seisundist, 2) juba saavutat arengutasemest, 3) east, 4) soost, 5) ühiskondlikest vahekorrist ja teisist tähtsusetaimast mõjudeist. Neid ühisjooni ja eristumisi arvestades õigustume rääkima täniku ja mineviku, ühe ja teise rahva, noorea, noorsoo ja vanaea ning vanasoo, metslase ja kultuurinimese ja lõpuks — mees- ja naissoogi eriideaaldest. Noist ühisjoonist käsitledagu pikemalt — teemi piraatust arvestades — vaid ajalis-ealisist erisusist sõltuvaid.

Ajalooliselt on ideaalid sooritand

ringkäigu, suundudes vana-kreeka estetismiaja harmooniliste keha- ja vaimsete võimetega sangarikujust kaudu keskajaalulise fanaatiku-askeedi ja hilisema kombsa salonginuku tänapäeviks taas vaimusangarille. Vahest vaid noorsoo man võib rääkida ideaalest ses tähenduses, mida neile alateadlikult omistetakse.

Nooruk pole veel „inimene“ — „homo homini lupus“, ta on vast elu- algaja, veel tõkestumatu vastu olemas-oluvõitlust. Seepärast noorsugu on vennameelne, leplik, ehe, Schopenhauerilt õigustetult võrreldud varakevadise lehestikuga, kus asjatu eritella isekujulisi, seepärast ka ülimal määral elujaatav ja — aatevõitleja. Noorsoole on vaja ideaale, mis ilustaksid, julgustaksid ta olemasolu. Muidu ju noorus oleks vaid arengu vajatu ent paratamatu vahejärgk, nooruk — vaid veel kujunemata inimene, karmi loodusseaduse pime ohver. Nii siis isetus, ideaalide sageli ülemäära lühinägeline ja eluvõõras vaimsus on noorsoo päämiseks erisuseks (halvemuseks?) küpseaelisist (Stimer). Nooruki rohkehuvisus tekitab ülevoolu endast kõiksusse, täiskasvanu seevastu pürgib ülevoolule kõiksusest endasse. Too ülevool juhutab nooruki ja kogu noorsoo aatevõitluse kanduma kahele rindele, kahe aarde — enda ja kõiksuse (kas siis inimsoo, kildkonna või üldse Nicht-Ich) täiuse ja hüvangu — eest. Täius on noorsoolegi vaid ähmaseks vaistlikult aimatavaks mõisteks, ent see esipuhku samastetakse konkreetsema rikkumattusega, ja rikkumattu ju näib saavutatavana kas või ainsagi inimpõlve kestel — järjeka hoidumisega pahedest.

Tõsi-küll noorsoo endagi hulgast on vihjat ta aatevõitlejana haavata-vale Achillese kannale: üha aistilisi lõbusid viljelevale halvemikule. Ent lähemal eritelul leiame sellegi vähe-miku ebakoha mitte ideaalidelageduses, mitte põhijuurelises pahelisuses, vaid pigemini raskelttalutavas mullistuste õhustikus (mis ju pole veel möödud) ja võimetuses püüda viimseni kooskõ-lastada elu ideaalidega — nii siis ise-loomu lüngas. Ent kas kidural puul polegi püüdu üles valguselle? — kas juletakse tulla eitama ideaalide ole-masolu joomar-noorurigi man! Kui kidurat puud ei saa keegi aidata üles valgusse, siis „haiget“ noorsugu ometi saab, peab saama kiskuda valla pahest! Ses julguses, sel eesmärgil on liitunud ehedaks rindeks kogu paremik-noor-sugu, päästma hingitsevaid ideaale, ai-tama enesega samale tasemelle nõrge-maidki, kõiki.

Joovastusvahendite ja ka üldse ais-tiliste lõbude vastu sooritetu noorsoolt väärib salgamatult nimetamise hiiu-tõöks. On alastet võltshilpudest joo-makommete inetus, on säästet paljude inimelude vareng. Esijoones inim-sugu, kes on selgepilguline hülgama enesemürgistamist, korvamatute aarete hävitamist, on noorsoo tähtheledai-ideaale.

Teisegi teadlikku mandumistjuhu-tavasse pahesse suhtub noorsugu vae-nustavalt — sõdadesse. Olemuselt ülimal määral patsifistlik, noorsugu kardab surma, hävi, nagu kardab seda kõik elujaatav, kuid omas ülevoolavu-ses ta — ei näe seda kuski (Schopen-hauer). Seepärast on noorsugu otse oma ideaalide kiuste innukaim võitleja sõdades. Ta näib võitlevat ja ohver-duvat isamaa, vabaduse ja kõige sellise ilusa eest, ent tegelikult ta võitleb vaid pahe ja selle eelduste eest, kõige ilu-sa, omaenese ideaalide, enese — vastu. Pärast vastmöödud koledusi on lõ-puks avastet see vastuoksus, ja noor-sugu üha tarmukamalt asub teostama juba iidseil ajal näht ideaali: Tulevi-kus pole riikide, rahvaste ega ühis-kondlikke vahesid, pole sõdu, kole-dusi, on vaid helge avar arengutee, mida kulgetakse sõpradena.

Käsiteld pahed esijoones on tin-gimata tarvis juurida välja, et oleks eeldusi rikkumattuseks. Ent, nagu eelpoolgi väidet, ega pelk rikkumattus pole veel täius, pole veel ideaaliks — see on vast lähimaks teepostiks. Rik-kumattus ikka on midagi „leiget“, keskpärast — ja kunas rahuldutakse vaid keskpärasega? Ikka lisandugu sellele positiivset! Ja täius, ideaalid on ju „äärmine äärmus“! Ent see po-sitiivne, mis täiendab rikkumattuse tolleks äärmuseks, on raskesti eritel-dav; on ju nii palju ja laialdasi harras-tusi, millega tegeleb noorsugu. Kui siiski katsuda valandada mingi hüpoteetiline olend, mis vastaks noorsoo sisimaile unistustele inimesest, kujuneks see minu arvates järgmiseks:

Ta on elav inimene — liha ja ve-rega, ent piiritult arenend võimetega, eriti mõistusega. Ornatudeline ja — hää; tahtejõuline, kuigi mitte fanaatik. Piiramatult vaba, tõkestamatu isegi ajast ja ruumist. Pahedetu, teadlik oma sihtidest, hääst ja kurjast.

Kuigi too unistusesse on liiaks ilm-selt täitumatunanäiv, vaid enne, ik-kagi ei suudeta vältida ta esiletungi-mist. Ikka hellitatakse liialdetki loo-tusi, ikka sööstetakse olematugi ees-kuju poole! Ja kas pole ürgne unistus sõltumattuseski ajas ja ruumis, kas pole see olnud alati noorte meelte tuli-punktis? — kui võimetuna — väiksena mõeldakse noorse ja elugi kaduvu-sest, kui ihaletakse kevadet, ent talu-takse vaid ranget talve.

Lõpuks jääb veel peatuda relvade man, mille varal noorsugu taotleb käsiteld eesmärke. Neid relvu pole tavalisi tunnustetuid, kuna noorsugu vast elualgajana on võimetu tegelema isekusteeldava politikaga ja majandus-alal, kuid siiski on tõhusaidki — he-ledaid eestähiseid, ühine lakkamatu vai-mustus, omavaheline koostöö ja sees-mine side ja tähtsaim: piiramatult vil-jeldavõidav enesekasvatus. Täiskas-vanus ei hukka veel kõiki noorsoo ide-aale: on võimalik jääda nooreks — vaimliselt — elu lõpuni. Jäägem meie-gi! Pidagem noorust eesmärgiksi, mitte ainult abinõuks, üleminevaks ajajärguks!

Ühe nooruse kurbmäng.

Tahan tuletada meele siinkohal veel kord üht lahkunut noorsootegelast, kuigi ta nekroloog ilmund „Kevadikus“ juba varem. Ma ei maini ta nime, kuna ma ei sooviks oma järgmist kõnelust siduda vahest veel liiga elavate isiklikkude tunnetega. Ei, ma sooviks koguni, et langeks unustuse vari sellele kustund kurvale nimele — kuna ta kandja kustutas end ise. Kuid ma tahaks ometi kadunut käsitada — kui teatavat esindajat ühest omapärasest liigist meie iseseisvuse algkümnendi noorsoos, võib-olla isegi kui teatavat sümboolkuju üldse ühest noorusest, kes tahtis ja lootis elult liiga palju ning vahest just seepärast selle elu kaotas.

Jah, kas pole tolle meie sõbra isik ja välinegi elukäik otse tüübiline meie iseseisvund noorsooliikumisest — küll oma lõpuga liiga drastiline ja ühekülgne, aga seda reljefsem? Kas ta pole üks esindaja ka seda meil kajastavast luulest? Kas ta pole üks meil ikka jälle korduv tähelend, seekord kõige nooremate põlvest?

Tõepoolest, ta sündis juba selle aja jaoks liiga hilja: hukkuva revolutsiooni aastal 1906.

See oli siis juba pärast esimest revolutsiooni — kuidas võis nii haprana, veel päris lapsena kesta kohe ka teist? Kuidas nii hergana võis seista vastu sellele revolutsioonile, mis voo-gas meie elus mõni aasta enne ja pärast 1920-ndat?

„Esimesed sõnad lugesin kokku ühest Noor-Eesti albumist,“ kirjutab ta oma eluloos, „aabits oli minu jaoks liig „väike.““ Kuidas võis nii vara valmiv, nii ruttutajuv, nii impulsiivne loomus küpseda neil aina „suurega“ küpseta-vail kiirliikumise aastail, ilma et ta oleks harjund nõudma ja ootama kõikjalt „suurt“ ja vihkama kõike „liiga väikest“?

„Olin naiivsuseni idealist,“ mäletab ta ise. Juba u. 15. aastasena õpilasorganiseerija; tulemus: klassi ajakiri, esmalt katseline, hiljem juba üsna korralik. Kaks viimast gümnaasiumiaastat, 1922—24, kõige intensiivsemalt kaasas

E. Koolinoorsoo Keskliidu juhatuses, osalt isegi juhataja ligi kaks aastat. Sama energia kestab ka veel pärast ülikooli astumist 1924, Keskliidus, Õpurite Eneseharimise Rühmas, Kultuurtahtelises Noorpõlve Koondises, „Uudismaa“ toimetuses.

Eriti viimaseis mäletan teda hästi. See polnud harilik teiste poolt „liikuma pandud“ kooliplika või algav tudeng, pääliskaudselt omale juhutatud ülesandeid täitev. Siin oli ise algatus, mõte ja indlus, intensiteet, mitte ainult teo vaid ka tõeline aatearmastus, tütarlaste seas otse haruldane. Siin elati kõigega liiga kaasa, vajati ehk liigagi aateid ja usku — ena m kui võidi omada ja uskuda neil revolutsiooni allakäigu aastail.

Kui kelleski, siis selles tuliloomuses kogu ta küpsemisaeagne romantiline elamusih ja elamus harjumus, Noor-Eesti ilu-arm, Siuru aegne röömu-arm, Tarapita aegne sotsiaalõigluse arm pörkas vastu algava reaktsiooni ja orgaanilise arengu-pikalduse piire. Kui keegi, siis eriti tema tundis masendava seda „igavust“, kuhu oli surut see teotsemisvabaduseta noorus (nagu talle näis). Ja veel enam kui teised ta kaasaeglaste oli ta ometi pärand kõigi oma vaimsete eelkäijate käristettuse, skepsise, usupuuduse. „Meil ei ole üldist aadet, ei rahvuslikku ei ka rahvusvahelist, mille teostamiseks peaksime otsekohelelt juhtima oma jõud, mis meid lähendaks ja meie kõikide püüdeid ühtlustaks,“ kirjutab ta ühes oma artiklis („Uudismaa“, 1922/3, nr. 7). Sest talle näib: „Kogu Läänes ei ole midagi, mis vaimlist lendu kõrgusteni tiivistada aitaks, ent Ida on verine, ega julge sinnagi poole vaadata.“ Ja „suuremale hulgale tundub tühjana kestana sõna religioon... millest niikaua ammuteti kõiki raskusi võitvat kannatust ja vaimustust.“ Seda usupuudust ei suutnud ta võita ise, ei ka ta kaaslaste sõnad. Kas saab tõelist usku, jõuduandvat dogmat, ka lihtsalt elutahte dogmat üldse kasvatada muu,

kui ainult kogu miljöö, loodusena sisendav?

Ta tahtis liiga palju, et üldse võida rahulduda meie maast. Ta oli n. ö. liiga kultuuritahteline, et olla ka kultuuritöövõimeline meie argipäeva väiklastes oludes. „Mida kõige rohkem vihkan, on väiklus: Väiklus inimestes on lõikav, väiklus oludes on ängistav, väiklus terves elus on hingemattav, väiklus iseenda juures on madal.“

Ja ühenduses sellega romantiline lõpmatuse-iha otse äärmisel kujul: „Mida kõige enam armastan, ei ole konstantne suurus, vaid mis ajaga ja minuga ühes muutuv. Elu on ainult sellepärast midagi väärt, ja üksikud õnnelikud hetked ilusad, et nad on muutuvad, vahelduvad. Ükski vaikne idüll ei rahulda enam, kui tead, et sa temaga kogu eluks või aastateks oled seotud.“

„...Mu igatsused pole kunagi seotud ühegi asjaga, vaid tahaks ainult paigast teise — rännata, võimalikult kaugele. Pääle selle mustlase kire pole mu iseloomus ühtki teist kirge.“

„...arusaamatu, imelik kärsitus, rändamisiha, mis ammu juba veres ning ei lase kuidagi olla rahul Eesti väiklaste ühetooniliste oludega. Sellele mustlaskirele olen valmis tooma ohvriks kõik. Ma ei salli šablooni ega oma tulevikku, kui see peaks minema reeglipäraselt. Unistusmaad, Indiat armastan.“

„...Ei midagi ilusamat, suurejoonelisemat või olla kui minna, minna nii, et see tee enam tagasi ei too.“

See on kirjutatud juba a. 1925, üheksateistkümne-aastase kauguseihas. Aga see rahunus ei vaiki ka hiljem, muutub ainult valulisemaks, kahtlevamaks. „Kes teab kas pole väike ripuda oma enese südame küljes. Astuda üle sellest, imeda endasse kõik maailmas ja saada inimeseks — —“ „Miks ripub inimene nii väga oma südame küljes!“

Korduvalt, lõpmatult kirjutab endate ette kõigi romantikute nirvana-lunastuse: „Hänge dein Herz an nichts, dann wirst du nichts verlieren!“

Ei aita ajutised tõetunnused ja soovid: „Küllalt mürgiseist elueitavaist juhtmõtteist, milliseid otsisin ja

milledele täielikult andusin pessimistlikel ja skeptitsistlikel murranguaastail!“ Sest säälsamas eksitab jälle romantiline, sofismiks muutund enesejaatus: „Tahan olla niisugune nagu ma tõesti olen, väsind, kahtlev ja käristet hingega.“

Sest ja suurest ajast varakult ülehellitet, ta ei suuda leida omale rahuldavat eneseostust väiksemaski töös. Nagu kogu romantiline meelsus, ta lihtsalt ei oska eraldada väikest ja väiklast. „Vihkan väikest töötamist ja visa väljaarendamist suure asja kallal,“ ütleb ühes kirjas. See lõpetab varakult ka ta ilukirjanduslikud katsed, vahest ainsad, mis ehk oleksid võimaldand unistus-Indiat ka Tartu kitsuses.

Ent ta ei taha olla ka siin väike nagu „andetu noorpoetide kari. Ei taha kariloomaks saada kui suurt ja geniaalset andi ei ole.“ — Küllap olekski pidand olema väga suur and, et juba nii kergesti ületades läbi tungida sellest eelkäiate vormikultuurist, mis surus noorpõlve endas-kahtlejaiks ja „üleliigseiks inimesiks“ samuti, nagu seda tegid Toompäälle jõudnud „isad“ ja „vanemad vennad“ ühiskondlikul alal! Enne oleks vahest pidand sootuks vabanema nende sisendatud nõrgendavast elutundestki.

Ja nii siis, looduslikuks suuruseks jõuetu, täieliseks, väiksustki hiilgama panevaks uuestisünniks liiga nõrk, aga lihtsalt igatsustki unustavaks kompromissiks ometi paendumatu, ta heidab endast ka selle elu väiksed ja välised rõõmud. Teab küll, et see „tagasitoomatu, suurejooneline“ tee on lihtsalt põgenemise tee — pidurdavate mehisusjõudude jaoks aga ta on liiga naiselik. Ja loomulik usk elust kui pühadusest ning selle kohustusest kui dogmast pole saand üldse sisse kasvada sel dogmadeta ajal. Nii arvab vabanduseks küllalt olevat ohkest: „See on ometi kergem.“ Juba kaua on süda lahti rebitud kõigest. Võib minna — naerata.

*

Tulevane kultuurilugu võiks vist küll nimetada 1920-ndaid aastaid nende ühe erikülje järgi ka „noorsooliikumise,“ „noorpoetide“ ja — „Wertherismi“ ajajärguks. Niivõrra sümptoo-

miline on kogu selle nooruse paremikule „revolutsiooni laste“ äge elusettevõtmine, varaküps elamusihha, kõrgelennuline aatekus aga ühtlasi ka tahtenõrkus. Kui varem küpsend kirjandusilm järgneva reaktsiooni all halises ainult oma luules, siis vaevles t o o kogu oma eluga, leidmata trööstivat eneseteostust ka väljenduses. Kui „werterlik“, kui halisev, unistelelev, rabelev on tõepoolest kogu see tolleaaja „noorpoetide“ luule! Kui ainult sirvida neid „Uudismaa“ ja teiste albumite äbarikke lehti! Ja ta kindlasti ei olnud seda ainult „epigoonsusest“, ainult väliselt, või poosiks. Kui paljud juba ka tegelikult on varisend ära tollestki nooruslikust jõugust, kes kõrvu esines oma luulega 1924. a. „Uudismaas!“ Valter Kaaver ja Mart Raud maapaos, Nigulas Käbin ja Gustav Saar taudi tapeitud, Ilmar Reiman ja meie tänase kõneluse nimetu on surnud oma südame surma. Ligi pooled ja mõnes suhtes isegi parimad!

On's n ü ü d kriis läbi põet? On's teised siin ja mujal juba jaksand ümberkohaneda ka v ä i k s e ja järjest ahtamaks muutuva elu jaoks? Või on nad juba jõudnud ise laskuda sama madalale? Või kas peaksime püüdma vabaneda sest tolleaegsest vaimust, üldse vaimususest kui mürgilisest printsibist, mis nõrgendades röövib meilt meie parimad? Elada ainult füüsiliselt ja mõnitada kõike seda eitavat eelkäinut?

Ei tõesti: meie meelekibedus ja lein ei tohi viia süüdistustele — selleks pole meil mingit õigust — nagu mitte ka passiivsele haletsusele. Kuigi need, kes sama kriisi läbi põdend, on veendund, et see oli põgenemine, võime neid lahkunuid mälestada ometi ka kui suure võitluse ohvreid, paremat ihkajaid, kuigi ehk liiga ihkajaid. Nagu mälestame t ö v ö i t l u s e langend Gustav Saart, nii ka teda, siin nime tuks jäetavat, kui selles igatsus-võitluses murdunud, meie noorsooliikumise liigutavamad, ilusamad, tulisemat kuju.

Oluline on aga praegu teine küsimus:

Milline on see p ä r a n d u s, see testament, mis on meile jätnud need lahkunud, tema ja nii mitmed teised?

Nad ise oma lõpuga on ütlenud: see on n e g a t i i v n e: „Ärge olge nii nagu meie!“ Aga keda me neist mäletame isiklikult nii ilusana, need selles mälestuses lisavad ometi: „tahtke oma sügavaimas siiski niisama tuliselt kui meie, kuid t e o s t a g e see tahe! Olge tugevamad meist!“

Kuidas peame seda mõistma?

Kõigepäält see tähendab lahtisaa mist end-uinutavast, kannatust-nautivast, romantilis-masohistlikust eluvaatest: „Tahan olla niisugune nagu ma tõesti olen, väsind, kahtlev ja käristet hingega.“ Peab olema e n a m kui tõesti ollakse. See on kõige elava looduse põhisäädus, kasvada suuremaks kui p r a e g u n e ise. Alles sellele järgnedes teostetakse k ö i g e olulisem ka selles endas: ta võimed, ta d i s p o s i t s i o o n i d võimsamaks saamiseks. Kõik õpetused mis seda põhitõde eitavad, varjavad või segavad, on lihtsalt eksitus, haiglane enesepettus või mürgitav, saatanlik v a l e. Need tulevad hävitada, ükskõik kus nad ka esineks: kas enda nõrkade tundide meeliskelus, targutleva sõbra kahtlustes või kõige esteetilisemas luulekuues. Ka kõige ilusamad romantilised uned on opium, mis hukutab inimese sisima olemuse, ta tahtmuse, ja siis ka ta enda.

Sest teiseks igimuutmatuks dogmaks peab võtma see, kes mitte ei soovi alla jääda nagu nemad: mitte suretada seda tahet, mitte suggereerida endale: „Hänge dein Herz an nichts“, vaid just seda eluar mu kasvatada — kui k ö i g e olulisemat. Sest see on k ö i g e teiste väärtuste alus, kõigele muule tema jõu ja tähenduse andja, ilma milleta pole midagi. Kogu elujuhtimise taktika olgu juhitud eriti selle tahte, selle p ö h i j õ u väljasuremise ja nõrgenemise vastu, kõik abinõud eriti tema suurendamiseks. Kuna ta alused on füsioloogised, elagu meie uue nooruse peaharrastus, elagu sport, ka omavaheline rekordsport, see kõige massilisem võistluse ja ausa võitluse t a h t e dreseerija! Aga veel enam elagu ka ühiskonnale kasulik, l o o v sport, elagu töö, mida tehakse nagu sportigi juba lihtsa p i n g u t u s r ö ö m u pärast, elagu võistlus saaduste, produtseerimise alal!

Sest kolmandaks: peame kasvama veendumuses: Meie aeg nõuab meilt kokkukohoidu kõigil aladel. Eriti oma jõudude kokkukohoidu, keeldumist ja ikka jälle keeldumist. Mitte askeetiks, vaid ühesuunaliseks, ja kestvaks kasvaks, loova elu nautimiseks. Mis oli eelkäiva, õnnetu „vabadusnooruse“ päänõrkus? Eks just ta liigne hetkeelamuste ahnus, ta rännukirg, ta kärsitu igatsus „kõik maailm endasse imeda,“ ta püsivõimatus väikesegi ehitustöö juures. Ent vaja on heroiseerida just väiketöö kui selles t oleneb suur. „Sangar on kes oskab olla ka väike“, õpetab meie minevase aasta jõurikkaim luuletoode, Metsanurga „Arraste & Pojad“. See ei tähenda rahulemist olevaga, ei ka väiklase armastust. See tähendab viimase vihkamist just samuti nagu tegi seda meie kadunu. Kuid ainult see tähendab ka selle väiklase tõelist ületust, teda oma püsiva, pikalisegi tööga p a r e m a k s muutmist.

Neljandaks, on otse põhimõtteliselt vaja pooldada ja endasse sisendada seda mainit dogmatismi ja fanatismi. Ärgu kohutagu need sõnad, nemad on mida vaja me praegu, kui tahame ületada maailma kriisi. Sest meile nad tähendavad ainult ühesuunaliselt ja püsivalt ühele eesmärgile juhitud taht, mitte siia-sinna hüplemist, kahtlemist kõigis väärtusis ja jõuetut enesepuremist nagu eelkäind noorpõlv. Ja kõikumata ning fanaatiline on selles dogmas ainult põhitahe, luua enda ja oma ühiskonna elu võimsamaks, rikkamaks ja õiglasemaks — kõiki seda soodustavaid praktilisi abinõusid tuleb aga käsitleda otse insenerliku rehken-

dusega. Ainult kes on dogmaatik ja kindlausealine eluehituse suurtes joontes, võib olla andeksandev ja mitteväiklane detailides.

Ja, lõppeks, ainult see, kes tunneb vastuvaidlematu käsuna endas seda suurt dogmat, võib kanda võrdlemisi kõrvaliste detailidena ka neid üksikuid — ja isiklikke eluraskusi, mille all hetkele elav skeptik nii kannatab. Kelles see veendumus on kasvand võimsaks ja kõikeläbistavaks, see tunneb end sõdurina, kel on tähtis ainult täita oma kohut, ennast palju vaevamata küsimusega, kas loodet võitu tõesti juba näha saab homme ja kas seda üldse nautida saab tema ise. See teeb ta ainult osakeseks suurest samatahtelisest armeest, võitleva elu armeest, jah, võime seda nimetada ka Jumal-elu armeeks, ja selle kestmisega kestab ja võib ka t e m a, isiku kõige olulisem, ta tahe, olgugi et ta keha langeb. Sest tõesti, siis on tal mõtet minna seda teed, mis enam iial tagasi ei too, ainult siis on see ilusaim ja suurejoonelisim, ei mitte nüüd, ei taganemistee! Ainult selles võitluses ja selles kaduva enese ohverduses suurema aate nimel teostub inimeses leiduv kõrgeim osa, mida võime tõesti nimetada jumalikuks, kuna ta on Elu enda põhitahe. Ja selle teadvus valab õnne ja rahu ka kõigisse meie üksikhetkeisse, teeb nad rõõmurikkamaks kui kõik nautis-kelevate hetkepüüdjate või romantilispassiivsete unistajate omad.

Ma arvan, selle usu ja tahte poole manitsevad meid oma põhimas igatsuses meie hukkund kaaslaste kurvad varjud.

A. KANSVEI.

Noored — osa eluväärtust on noorusmälestusis!

On kaunis mõelda sellest suvest, teda ikka jälle läbi rännata ta päikese, ta päikese, mitte mõne teise suve oma.

B. Kellermann,
Ingeborg, lk. 91.

Lahti meil kõigil on unistustaevad, helesinised tähistaeavad.

Unistame noortena maist merede taga ja teist salude vahel. Unistame kõigiti õnnelikust päevist elu tagamail.

Olla noor, tähendab unistada — on sõnat, on tunt.

Ent unistusilmal on väärtust, unistusvallal on osa meie elu ilustamises nagu loorberipärjal antiikaja rahvaste juures.

Ja nii mõnelgi omab elu ainult seevõrra väärtust, kui seda talle annavad unelmad.

Vanana aga elades mälestuskaskede õrnroheluses nähakse ilu igas

„oma aja“ teos, esemes — ja see an-
nab elule sügava mõtte ja tuumaka
sisu.

„Noorus ei tule iial tagasi“ — laul-
dakse. Kuid noorus tuleb, tuleb noo-
rusmälestuste näol. Kui meilt noorus
võetakse, aga mälestusi ei saa võtta,
mälestus jääb, nagu rääkis sõber sä-
ravsilmil, läbistudes laane sügavsuvis-
e, vaikse ja laulis käbilind elvlikult silk-
solk, silk-solk kuusiku sametis.

Ja noorusmälestusel, noorusaja
hinge ooperil kummalisel, jõuduand-
val, on suur mõju meie päras-tise elu
suhtes. Nad vaotavad meie hinge-
ellu omapäraseid jooni, juhivad meie
kalduvusi ja mängivad meie kannatu-
sis või rõõmudes esimest viiulit. Neist
oleneb ka, kas läheb meie tee alt üles
või ülevalt alla.

Elu eduks on vaja vaimustust, noo-
ruslikku elusädet ja et oleks lapsi suuri,
elujõulisemaid inimesi. Ja on tee jää-
da nooreks — nooreks mälestuste kau-
du. Ja noorusmälestused ei unune —
nad püsivad kaua. Laps näiteks tun-
netab oma ümbrust õige intensiivselt.
Kunagi pärast ei õpi me mõnda ruumi
selliselt tundma nagu laps oma toa-
nurka, noorur oma koduküla, kodu-
õue, kodutänavat ja mänguseltsiliste
— sõprade ringi.

Kuid häil mälestusil on väärtus
igal ajal. Nad annavad ennatut elu-
rühki, peites rinda kohiseva, malluka
elutarmu. On ju tõsi, et kui me mi-
dagi usume, midagi mõtleme, siis tun-
neme ka tahet, tungi seda elus läbi
viia. Ja ongi ju nii, et mõte, idee on
teo eelkäija. Seepärast, mõeldes mi-
dagi paremat, kui see, mis meie tege-
likus elus näeme, tähendab tunda tõu-
get selle parema teostamiseks.

Ja siit tarve — h ä ä d e noorusmä-
lestuste järgi.

Mälestused on aga seda õilsamad,
mida enam on nad tekkind eluterves,
e l u v ä ä r t u s l i k u m a s — vää-
rtusi loovas ükstaspuha kui suure
kraadiga töö ehk selle eelduse
õhkkonnas.

Inimese organismi iseärasuseks aga
on, et ta tunneb tungi töötada sel-
les sihis, milles ta on tugevam, kas
loomu võimete, päritud harjumuste või
lõpuks omandet iseärasuste tõttu.

Kui meie töötame selles sihis, selliste
eeldustega, siis tunneme sügavamat
lõbu. Ent lõbu kui igasuguse töö eel-
dus on mälestusele värviandja.

Ei ole õige, et saab lõbu eelmani-
nitud mõttes tunda üksinduses, vaid
seltskonnas. Isegi füüsilised lõbud,
mis on iseäranis egoistlikku laadi,
nagu lõbu söögist ja joogist, spordi-
võistlusil kohta omades jne., pakuvad
ainult siis täit lõbu, kui jagame neid
teistega, kas aktiivselt, millest oleneb
lõbu täiuse kraad, või passivselt. Sel-
lepärast võime öelda, et isiklik lõbu
on võimatu ilma teiste lõbuta. Ei saa
lõbu tunda üksikuna, vaid sellest peab
osa võtma kogu seltskond — alates
väikesest ringkonnast, mis igat üksi-
kut ümbritseb — perekonnast kuni
kogu ühiskonnani, milles elame. Ja
kõrgemate lõbude tõusev seltskondlik
iseloom saab ka ühtlasi eelduseks voo-
rusele nii nagu ongi noor kogu ümb-
ruskonna mõjude resultaat.

Kuid on aeg noorsoos, n. n. „mina“
ärkamine, mil pilkude pööramine toi-
mub egotsentsiliselt; mis väljendub sel-
les, et hakatakse mõistma üksindust,
otsitakse silmapilke endaga olesklemi-
seks. Sünnib n. n. „maailmast põge-
nemine.“ Ja kes maailmaga üksinda
oskab olla, seda ei jäta maailm ka ku-
nagi maha. Veel otsemalt öeldult: seda
„ise“, mida uurime, vaatleme, polegi
sääli. On vaid tung endaga teotsemi-
seks. Mida kõrgemale küünivad mur-
ranguvõitluse lainete harjad, seda enam
kujuneb aineid meie ilmavaate kju-
nemiseks. See aeg on kriis, mis pole
kaugeltki kerge läbi elada, kuna kriis
vältab aastaid, täis südametunnistuse
piinu ja survet. Psühholoogiliselt on
see seletatav kui loodusnähtus. Noort
piinab tema enda ebakorralik elu, mis
on kui laine ookeanis: vahutav hari
muutub samas neelavaiks krokodilli
lõugadeks ja vice versa; ülienergiale
ja midagi-tegemisele järgneb arvamatu
laiskus. Enesevaatlus ja enda tundma-
õppimine algab kõigis võimalikes vor-
mes kuni filosoofilise sügavuseni.

Kuid see on juba nii — see on aja-
järk, kus elatakse üksinda — millest
muidugi mälestused jäävad — kuid
sellele järgneb periood, mil luuakse
sõprussidemeid ja vahetatakse kirju.

Neil ajal istutakse peegli ees ja peetakse päevaraamatuid, kuna selleks vajadus. Päevaraamatuid on suur tähtsus, kuid neid ülehinnata ei maksa. Kõige sellase tegevuse üldilme on rahutus, mis elavalt võib väljenduda ka rändamiskirena. Imestamapanev on ka see, et puberteediajal perekond, olgu ta ka kõige parem, omaealiste noorusõhkkonna aset ei täida (vt. Hans Schlemmer: *Das Gemeinschaftsleben der Jugend und die Schule* lk. 37—38).

Samal ajal saavad tugevama astmekraadi poolehoiu ilmenemised eri sugupoolte vahel. Ja oleks viga neid tahta koolmeisterlikult maha suruda. Neis ilmeneb ju ainult võitlusabinõu kõige halva ja kiusava vastu. See idealistlik, unistav ühistamine võib noort aastate jooksul nii mõnestki kardetavast eksimusest ülekanada. Mõjuda kasvatavalt ja sügavamalt, kui kunagi muidu. „Mitte alla suruma, vaid suurtugustama peame noorte armuilmuvusi.“ (Der Führer nr. 5, 1927. a.)

Ent kõigist neist hetkist jäävad mälestused — elusisu seletuseks, eluväärtuse leidmise tunnistuseks.

On loomusid, kes tahavad olla täiskasvanud, kuid on ka neid, kes tahavad ikka nooriks jääda ja ka jäävad. Niisugusest tahtest järeldub teadlik kaasaaitamine oma iseloomu kujunemisele.

Me tavalisti omistame suuri lootusi väljastpoolt tulevatele „messiatele“, kes peaksid meid vaimliselt „äratama“, unustades enamasti need väärtused, mis seisavad juba selles, et oleme noored.

Kui ühelt lapselt küsiti kelgumäel, kas talle meeldib talv, siis vastas see sãrasilmil ja veendunult „jah“, loendades talve loodud mõnususid. Tuli kevad ja laps leidis selle olevat ilusaima...

Lapsel oli elutunne, armastas loodust igal ajal, tundis eluväärtust ja seda vaistlikult, alateadvuses.

Ja ei maksaks eluväärtust, elamise sihti näha selles, et elada ja vanaks saada. Ei — olla noor on väärtus, väärtus omaette igal ajal. Tähendab sellele Joh. Linnankoskigi: „Sest mis on mul kasu tarkusest ja rahust ja aust, kui elavhõbe mu soonis hakkab tinaks hanguma — kui samm läheneb, kui uni pikeneb, kui mu tunde elavus voolab pisar pisaralt liiva ja ma tunnen juba vanaduse sõrmeotse puudust mu õlul.“

Ja on viril seisukoht me eluloogikas kui koltuma lõõvaid punaseid põski püütakse saavutada kunstlikude vahenditega. Loodus annab meile nad iseigi ja seda kaudu värske õhu ja korraliku elukorralduse. Nii saavutame ka, kui neid surrogaatvahendeid ei tarvita, tervisrõõmu — mis ei ole ajaline, vaid jääv, edasiviiv. Ja mälestused tervisrõõmsast nooruspäevist on asendamatud.

Hääd noorusmälestused annavad elule sisu ja nad on hingele sama, mida usk parima olemasolu võimalusse ja nende eest peame noored ise valvsad olema, kuid ka juhid, kasvatavad — teie ülesanne on see. Ei tohiks millalgi toimida nii, et tuleb karta oma minevikku.

H. PELLO.

Keskkooliõpilaste alkoholismi põhjustist.

Terve elu, mida elame, ühed lõbusalt, teised pisaraid valades, on suur maskipidu. Igal sammul näed vaid inimesi maskis, igal hetkel kaaskodanikku variseri mängimas. Maskide taga on võitlus inimeste südameis. Selleks maskid, et varjata suitsukattena südamevõitlust ligimese eest, selleks variserlikkus, et kaotada jälgi võitluse valust hää ja halva vahel.

Igas inimeses on võitlus. Kord

voiidab häädus, hetk hiljem saavutab halbuse hegemoonia inimese südames.

Maailmasõda loetakse suureks häbiplekiks inimkonnale ja nagu tavalisti pääle sõdu, nii ka pääle seda maarammustamist inimvere ja laipadega, on ühiskondlikud eluviisid lõdvenend, on hakand võidutsema halbuse. Mõeldakse sageli vaid tänasale, homseni või ülehomseni vast küünib veel pilk, aga kaugemale ta ei ulatu.

Suures ühiskonnatervikus moodustab väikese moleküülkese, väikese osakese keskkoolinoorsugu, kellele pannakse lootusi, kelles nähakse tuleviku kandjat.

Kui tervet organismi täidab lõtvuse-haigus, siis on selge, et iga üksik osakenegi seda haigust omavõrdselt kaasa põeb, päälegi kui osakene on õrn ja vastuvõtlik igale haigusele.

A. Kansvei.

Sai 1930. a. kirjutsivõisflusel esimese auhinna.

J. Kuldkepp.

Sai 1930. a. III kõnevõisflusel esimese auhinna.

Keskkoolinoored, need on desorienteerit aastais inimlapsed. Aastais, kus ollakse vastuvõtlikud igale välisele mõjule, kus ei evita kindlat ilmavaadet ja kus tihti oma endistele tõekspidamistele risti vastukäivaid vaateid omaks võetakse.

*

Tänapäeval on levinend joomine. Hävitavad mehed ja hävitavad naised viina ja muid alkoholilisi jooke. Paljud on enestele kääriva koduveini näol alkoholilätted toanurka muret-send.

Inimene, see olevat õhukese tsivilisatsiooni korruga kaet gorilla ja viin peseb mehelt ja naiselt selle, jätab nad

alasti oma kirgedega. Ja pärast siis räägib mees, kuidas ta naisega mõnuledes tunde igaviku poole tõugand, kuidas viin viimsed hilbud naise kehalt sulatand, alasti ja erootilisena ta mehe käte vahele jättes. Siis räägib naine, kuidas ta värisedes kirest, hirmu mehe süles lamand. Sellest kirjutetakse romaane, pühendetakse sellele sadu lehekülgi kirjanduse aasta-pro-

duksioonis. Ja need desorienteerit aastais noored loevad seda ja kuulevad sellest oma sõprade suust. Kas ei löö neiski see tsivilisatsiooni korrake pragunema nagu halva maalri tapitseerit sein, kas ei unista nemadki sellisest naudingust. Ja iseloomult nõrgemaile on avat tee alkoholismile, kellele hiljem see viinatilk muutub paratamatult tarvilikuks. Ma tunnen kaasõpilasi, kes käivad koolis viinapudel taskus; vahetunni ajal käiakse sõpradega joomas, võetakse viinalõhna hävitavat pulbrit pääle ja minnakse uuesti tundi.

Kolmandaks, pääle halva miljöö ja desorienteerit aastate, on asjolu, et

mõeldakse vähe tulevikule ja oma ülesannetele. Elatakse tänasele ja mõeldakse väga naiivseist asjust. Olin möödunud jõuluõhtul kirikus, sääl mu noored sõbrad vestlesid poksist ja poksimeistrest. Ja siis üks leidis äkki: õpetaja räägib Kristusest, kes tulnud maailma lunastama patust ja meie räägime poksist! Naeratasid korraks, süvenesid uuesti oma juttu, seljad toetet vastu külma kirikumüüri. Vaadake, need on tänapäeva noorsoo ideaalid: olla poksimeister või kihutada teraslinnul üle vahutavate ookeanilainete...

Aga koosolekuile ja kongressile tullaakse kokku, aetakse suuri ja tarku sõnu suust välja. Räägitakse vägevasti šestikuleerides isamaast ja inimkonna tulevikust. Võetakse vastu resolutsioone, et uuesti koju minna, egoismist nõretades eneserahuldamist jätkata.

Kas mitte selleks ei tulla, et oma nime hiljem ajaleheveergudelt lugeda, et olla kuulus, nagu too või too üle suure lombi sõitja, usun, vaid selleks sunnib lendureid kaalule panna elu, et olla massi imetlusobjektiks. Nagu istutakse tundide kaupa laua taga, aetakse väikeseid tähti postkaartile ritta, et saavutada rekord ja näha oma pilti ja nime trükituna ajalehes.

Raske on vähese ajaga põhjalikult

selgitada keskkooliõpilaste alkoholismi põhju. Olen kindel, et mõndagi on jäänud kahesilmavahele, mõndagi vajalikku unund.

Olen kindel, et halb miljöo on üks päänõhju, põhju, mida omalt poolt tõestavad aastad 16 ja 20 vahel oma labiilsete seisukohtadega. Lisaks sellele, puudub pääle eneserahuldamise kõrgem siht. Leitakse, et ainsaks mõistlikuks ajaviiteks noorusaastate möödasaatmisel on lõbutsemine. Neile ei ole tähtis inimkonna tulevik, neile on vaid tähtis see, et nad kaasaegsete silmis leiaksid tähelepanu.

Lüpsa elult viimne kui tilgake lõbu — see on nähtavasti nende deviis.

Ja meie, kes oleme kindlaks jäänd, vaatamata desorienteerit aastaile, vaatamata halvale ümbruskonnale, nautingu-ihale ja väheseile tulevikuülesandeile mõtlemisele, relvastugem neil karsklastekoondistel kindla tahtejõuga, meie ühise vaenlase — alkoholi vastu võitluseks! Jäägem kindlaks! Mingem koju siit ja õelgem neile, kes elu maista tahavad, et loobumine viinast, ei tähenda endas inimese surmamist! Ei, mingit asketismi! Niikaua, kui elunautimine seisab usu- ja moraalipiires, ei keela seda kultuur ega ükski ilmavaade!

„Kevadikule“ kirjutanud LAKSHMISVAR SINHA.

Noorsugu ja karskusliikumine Indias.

Tänapäeval kõneldakse kogu maailmas väga palju Indiast. Tihti leitakse ajalehist teateid India rahutuste kohta. Kuid miks on sääl selliseid rahutusi ja mis ja kes on nende põhjusiks? — See on tõesti suur küsimus, mille üle eemalseisvate maade lugejad harilikult ei armasta sügavamalt järele mõelda. On ekslik vaadelda selliseid teateid alati poliitilisest vaatepunktist. Tegelikult rahutuste põhjused peituvad millegis muus. Kui keegi jälgib India uudiseid India ajalehis — mitte aga ainult uudiseid, millised on edasiandmise ja tõlkimise tõttu kaotand poole omast tõelikkusest —, siis avanevad talle ka põhjused iseenesest.

Sama võidakse öelda ka karskus-

liikumise kohta Indias. Kui kangelaslikult India noorsugu viimaste aastakümnete jooksul võitles, kuidas ja milliste tulemustega, see on tähelepanuvääriv küsimus kõigile asjast huvitatuile. Ja olukord selgub meile kõige paremini ainult statistilise materjali abil. Kuid selline võitlus nagu Indias, Mahatma Gandhi juhtimise all, nõudis ja nõuab suurt kannatlikkust ja vastupanu juhtidelt ja aktiivselt teotsevailt indiviidelt ja seda ma tahan nüüd vähe kirjeldada.

Mahatma Gandhi ilmus hindude ette juba algusest oma moraalsete abinõudega suurima ühiskondliku reformaatorina. Ei ole võimalik kõike kirjeldada detailselt. Kuid alati, kui tar-

vilik, ta kutsus üles india rahvast mingiks reformiks või oma ühiskonna uuendamiseks. Selleks alati, nagu harilikult, tõelise, südamliku ja tähendusrikka vastuse andis India noorsugu oma osavõtuga. Suur punkt Gandhi või nn. India liikumises on võidelda alkoholi ja nikotiini tarvitamise vastu. Tegelikult ju see probleem Indias ei ole tekkind hindudest enestest, kuid selle on loond ja hästi komplitseerind võõrad, ärilisel põhjusil. Vaatamata valitsuse halvasti suhtumisele alkoholivastasele võitlusele, liikumine kasvas väga kiiresti. Sajad ja sajad noored, eriti üliõpilased, grupeerusid rahuarmastajate juhtide juurde. Grupid gruppide järele organiseerusid „pasiivse vastupanu“ läbiviimiseks — seisti alkoholi ja nikotiini müügikohdade juures tundide kaupa ja lahkesti paluti kohaletulevaid ostjaid — mitte osta noid saadusi. Paljud neist, häbi pärast, läksid tagasi koju, jättes kulumata raha ja lubades loobuda alkoholitarvitamisest. Teisest küljest aga tekitas nüüd takistamine suurt rahulolematust kaupmeeste ja riiklikkude ettevõtjate seas. Valitsus tunnistas sellise alkoholimüügi takistamise seadusevastaseks. Kuid seadus faktiliselt aga aitas kaasa selliseks tegevuseks. Noorsugu, mitte tähelepanes seadust ja lähtudes moraalsetest vaatekohast, talitas siiski endiselt. Arreteeriti grupe, kuid asemele astusid uued, et täita eelmiste aset. Uuesti arreteeriti. Kuid mis oli selliste krooniliste arreteerimiste tulemuseks? Arreteerimised äratasid ja kasvatasid rahvas iseteadvust ja vanemais arusaamist. Miks siis nende lapsed nii tahtlikult anduvad kannatusile? Kas nende eneste hääolu ja naudingu saavutamiseks? Ja enam ning enam liitus liikumisse uusi liikmeid. Tegelikult nii nagu teisis mais, nii ka Indias juba kaua teotsevad karskusorganisatsioonid. Kuid selline noorsoo-tegevus — enesekannatus — kahtlemata viis liikumist suurel määral edasi. Selline tegevus tõi vangistust ja ka eneseohverdandmist muul teel kõigile osavõtjatele. Kuid noorsugu võitles energiliselt ja tugeval moraalsel alusel mitte-sõjakate abinõudega, isegi seaduste muutmi-

seks. Tänapäeval loetakse ametlikes teateis, et ainult viimaste kuude kestel on vangistet umbes 60 000 hindut poliitilisel põhjusil. Vangistetute seas

Lakshmisvar Sinha.

enamus noorsool, keda süüdistetakse alkoholi ja nikotiini-tarvitamise vastases võitluses.

Tekib küsimus: milliseid tagajärgi on saavutand meie noorsugu sellise talitusviisi ja eneseohverdandamisega? Vastuse võime lugeda ametlikust statistika ajakirjast, et näit. ühes Bombay maakonnas, kus alkoholi müüdi kaheksa kuu kestel harilikult üle 2000 naelsterlingi eest, pärast sellist liikumist langes müük ainult 125 naelale sama aja kestel. Argumente võitluse tagajärgede kohta vist enam ei vajata sest fakt kõneleb enese eest.

Sellise kirjeldusega ma ei taha absoluutselt midagi sugerreerida lugejaskonnale. See on vaid lihtne kirjeldis asjaolust, nagu ta on tõeliselt. Kuid ma olen kindel, et see kirjeldis võib huvitada lugejaskonda India küsimust. Võidakse omandada enesele laiem ülevaade, kui ainult sügavalt hakatakse uurima sellist probleemi Indias ja hindude relvatumat võitlusviisi Gandhi juhatusel moraalil tervendamiseks. Neisse küsimusisse süvenemine võib anda ka uut valgust sama püha tulemuse eest võitlejatele noorile teisel mail.

A. V. Gallén-Kallela.

Hiljuti töid ajalehed sõnumi Soome maalikunsti suurmehe Axel Gallén-Kallela surmast. Sel puhul need read. Sündinud 1865. aastal Lääne-Soomes, Poris, Gallén-Kallela sai oma kunstilise erihariduse alul Helsingis ja hiljem Pariisis „Académie Julienis“. Ta isikupärasus hakkas avalduma juba kõige varasemas töis ja 1887. a. — Kallela 22 aastane olles — korraldetakse Helsingis juba ta tööde erinäitus. Varasemaist tähelepandavamaist töist olgu nimetatud: „Vana naine ja kass“ (1885), „Sõit Toonelasse“ (1888) ja mõned portreed. — 1892. a. on pärit ta maastikupildid Kuusamost, samast ajast maal Kalevala aineil (kolmepisoodi Aino elust), mille eest saab riigiühinna. See esimene arengujärk (1880—1894) on Kallela loomingus suunat realistlikult, enamik pilte on hoolsa tähelepanuga vaadeld looduse jäljed.

1894. siirdus elama üksildasse maa-kohta Ruovesi'le. Sellest ajast on märgatav ta loomingu suunamuutus. Seniste naturalistlike töelise-piltide asemel astub n. n. ideemaal, sümbolistlik kujutus. Siit viib ta tee edasi Kalevala maalide juurde, milledega Kallela on saavutanudki kuulsuse, mis ulatub kaugetele üle ta kodumaa piiride. Need pildid on oma lihtsa joone ja värvikäsitleusega dekoratiivsed teosed. Sümbol-

istlike sugemeid sisaldab neist veel „Lemminkäise ema“ (1897). Teine laialiselt tuttav pilt „Võitlus Sampo pärast“ (1896) on puhtalt dekoratiivne, samuti nagu stiliseeritud „Vennatappajagi“ (1897). Dekoratiivse ja naturalistliku käsituse vahel kohal seisab üldtunt „Kullervo needus“ (1899), kuna suur seinamaal „Kullervo sõttaminek“ (1900) on taas puhtdekoratiivne teos. Nimetat Kalevalapiltide kõrval jätkas kunstnik oma maastikumaali, tundes erilist huvi talvemaastikkude vastu. Tema „Talvine Imatra“ on tuttav meilgi reproduktsioonide kaudu. Portreedest olgu mainit süvendet töödena näitleja Rittneri ja kirjanik Maksim Gorki pildid. Lõpuks ta hulgalisest loomingust olgu tuletet meelde veel meeoluküllased illustratsioonid A. Kivi „Seitsme venna“ juurde.

Oma rikkaliku fantaasia, võimsa temperamendi ja puhtrahvusliku ainevalikuga on Gallén-Kallela olnud väljapaistvaim omapärase Soome stiili teerajaja. Ta teoseile on omane dünaamiline jõurikkus, mis mõnes töös suubub otse fantastikasse; teisel aga valutab ta vaataja psühholoogiliselt süvendet meeleolupingega, nagu „Kullervo needuses“ või „Lemminkäise emas“. „Kevadikus“ on ilmud palju ta tööde reproduktsioone.

Noorsoo töömait.

VI. Noorsoo karsuskongress

peeti 28.—30. detsembrini 1931. a. Tallinnas, linna I tütarlaste gümnaasiumi ruumes. Kongress avati linna poeglaste humanitaargümnaasiumi avaras saalis 28. det. kell 18 ava-aktuse ja tutvumisõhtuga, kuna päeval kongressilased tutvusid linna vaatamisväärsimate kohtadega. Ava-aktuse juhatas sisse Eesti Noorsoo Karskusliidu esimees Fr. Olup. Oma kõnes rõhutas rääkija, et vististi kõik on tunnud ja tunnevad toda tungi ruumi, tungi enesest välja, mis otsib lahendust nii suurte vaimusangarite kui ka väiksemate pisi-inimeste eneseteostusis. Olgu see eneseteostus siis kas kunstiline looming või ühiskondlik võitlus. Nii nagu kunstiline looming on enese sisemiste väärtuste väljakallamine, nii on ka ühiskondlik võitlus enese sise-maailma istutamiskatse välismaailma. Noorte

sisemised maailmad on alles kujunemisastmes, nende hingetaevas hõõgub päikene seepärast hoopis palavamalt. Selle sisemise tule võimukusest oleneb, millise tarmukusega murrab noor enesest tee välja. Noorte enesest välja võitlus on noorte enese parema äratundmise teostuskatse.

Kongressi tervitasid suusõnal: h-ra J. Kiivet — hariduse- ja sotsiaalministeeriumi nimel, h-ra J. Elango — Eesti Õpetajate Liidu ja E. Õpet. Karskuskasvatuse Liidu nimel, h-ra J. Teder-son — Noorte Kotkaste poolt, h-ra E. Tuiman — Eesti Noorsotsialistliku Liidu poolt, prl. L. Laarmann — ÜENÜ keskejuhatus nimel ja E. Kubjas — Eesti Karskusliidu ja Kristliku Karskusliidu nimel; isiklikult tervitasid ja soovisid kongressile edukust töös dir Hans Roos ja hindulane Lakshmisvar Sinha. Telegrafi ja kirja-

teel saabus tervitusi: Rootsi Öppiva Noorsoo Karskusliidult, Jugoslaavia noorkarsklasilt, Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu nimel Blumquistilt ja H. Löfgrenilt, pr. Pöllult, prof. M. J. Eisenilt, P. Tuoviselt — Soomest, endiselt pääsekretäri A. Kungilt ja F. Huigilt. Kongress osalt poolt otustas saata tervitustelegrammid riigivanemale ja haridus- ja sotsiaalministrile.

Koolinõunik J. Grüntal oma järgnevas sisukas ja läbimõeld kõnes osutas teedele, millest peaksid tallama noored oma elurajal, milline kuulajate poolt suure aplausiga aktsepteeriti. Ava-aktuse esimest poolt, ametlikku osa kaunistasid ka paljud muusikapalad orkestrilt ja solistidelt ning kanti ette deklamatsioon ja Tallinna õpilaste kõnekoori poolt M. Gorki võimas „Tormikotkas“. Lõpuks järgnes omavahe-line tutvumine, mille edukuseks kaasa aitasid ühismängud ja tants. Ava-aktuseks ilmus ka „kongressi häälekõvendaja „Kartsumdi“ V aastakäigu esimene number, mis tekitas palju elevust koosolijais oma huvitava sisuga. Järgmistegi päevade õhtul ilmus „Kartsumdi“.

I tööpäev

algab 29. det. kell 10 I istungiga erksa töömeeleolu tähe all. Kongress osutus suurimaks noorsoo karskuskongressiks, kuna oli esitat 34 organisatsiooni 92 esitajaga, millele lisaks külalistena arvukas kogu kirjavahetajaid liikmeid ja teisi külalisi.

Kongressi töö avab liidu esimees Fr. Olup, andes lühikese ülevaate noorsoo karskuskongresside tööst. Asutakse kongressi rakendusele. Kongressi juhatajateks valitakse: Fr. Olup (Tartu), A. Kaelas (Viljandi), Th. Indrikson (Tallinna); pääsekretäriks: Ed. Treu (Tartu); sekretärideks: G. Kink (Tartu), A. Toonart (Tallinna), E. Siitan (Valga), V. Veitmann (Paldiski). A. Mark (Võru), H. Salu (Rakvere). Mandaatkomisjoni valitakse P. Vihtam (Tartu), H. Karolin (Tõrva), J. Allik (Jõhvi).

Päevakorda täiendatakse hindulase L. Sinha ettekandega „India noorsooliikumisest“, mis paigutatakse III istungi lõppu. Erakorralise teadaandena teeb mag. A. Elango ettepaneku teha kõik noorsooliikumise tegelase Nigulas Käbina kalmule 30. det. lõunavaheajal, milline hääkskiidu leiab.

Esimesena refereerib liidu pääsekretär E. Treu, andes „Ülevaate Eesti Noorsoo Karskusliidu tööst 1929. ja 1930. a.“ kusjuures mainis, et vaatamata majanduslikele raskusile, on märgata liidu tegevuse suurenemist ja ülesannete kasvamist. Praegu kuulub liitu 101 mitmesugust org-i üle maa, neist 83 teotsevad koolides ja 18 väljaspool kooli. Suurem jagu org-e töötab väga elujuliselt. Eriti viimasel ajal on märgata suuremat tööindu algkoolide lootsuringide juures. Referent esitas veel paar soovivaldust ringide asjaajamise kohta, milles aegajalt tuleb nähtavale mõningaid puudusi.

Järgneb A. Kaelase ettekanne „Näpunäiteid noorsooringide tööks“, kus referent soovib õpingiringe ellukutumist, millised annavad spetsiaalalul ka palju paremaid järeldisi. Teotsemises aga tuleks rohkem omistada tähelepanu vaheldavusele ja üritada alati midagi uut, et tüütavaks ei läheks. Ja kuna praegune aeg ja

noorte psühholoogia nõuab rohkem tähelepanu omistamist propagandale, mistõttu ei tuleks unustada informeerimast ajakirjandust. Fr. Olup oma referaadis „Meie noorsookarskusliikumise suuna küsimusist“ rõhutas, et noorsookarskusliikumine peab taotlema üldelureformistlike eesmärgi ja peab rahuldama noorte hingelisi tarbeid. On vajaline ka vastava instruktorige ametisse seadmine. Th. Indrikson oma referaadis „Kirjanduslike püüete edendamiseks noorsookarskusliikumises“ kriipsutab alla raamatu ja ilukirjanduse tähtsust inimkonna kultuurilises arengus. Seetõttu soovivad ilukirjanduslikud katsetised ja kirjandusliikide, näit. novelli- ja luuletüvistluste korraldamine karskuringes, mis ühtlasi kasulik ka töö mitmekesistamise suhtes. „Ühistegeliste harrastuste süvendamisest noorsookarskusliikumises“ andis huvitava käsitluse E. Ühistegelise Liidu esin-daja h-ra J. Jaanusson.

II tööpäev

algab III istungiga 30. det., referaatide tsükliga, mis käsitas „Noorsookarskusliikumise vaherkorda teiste noorsooliikumise aladega,“ milline erilise elevuse esile tõi. Neli referenti püüdsid näidata koostöö võimalusi üksikute noorsoo keskorg-ide vahel. O. Ibius (ÜENÜ poolt) leiab, et ÜENÜ ja E. Noorsoo Karskusliidu ideoloogias ei ole olulisi lahkuminekuid, ning peab väga soovitavaks koostöö tihenemist mõlemate vahel, eriti kaasa aidata ÜENÜ osakondade karskusharude ellukutumiseks ja nende tegevuse elustamiseks. N. Andresen (Eesti Noorsotsialistliku Liidu poolt) ei leia lähedase koostöö võimaliku olevat, kuid siiski näeb ühiseid sihtjooni tööväljal. J. Tederson (Noorte Kotkaste poolt) peab koostöö võimalikuks, kuid järgnend läbirääkimistel leitakse, et noortokad olla liialt seoses kaitseliiduga, milline jälle ebakarskelt mõjustab noori, seega küll vaevalt esialgu ei näi saavat lähemat sidet koostöös. A. Elango (Eesti Noorsoo Karskusliidu poolt) märgib, et seni kui seltskonnas domineerib suur alkoholisõbralikkus, ei saa piirduda ainult passiivse keeldumusega, vaid tuleb astuda aktiivsesse võitluse alkoholisõbralikkust õigustava meelsuse vastu. Selle võitluse keskkohaks eesti noorsoos peab olema Eesti Noorsoo Karskusliit, koondades oma ümber kõik alkoholivastased noorte org-id. Tuleks teiste noorsoo keskorg-ide juures ellu kutsuda karskustoimkonnad, kes olles alalises ühenduses E. Noorsoo Karskusliiduga juhiks alkoholismivastast võitlust.

Eelnenule järgnes h-ra L. Sinha huvitav esitis esperanto keeles „India noorsooliikumisest,“ kus h-ra Sinha erilisel puudutas ka India noorsookarskustööd (vt. eriatikkel Sinhalt käesolevas numbris).

Viimasena refereeris pääle lõunavaheaja kongressi IV istungil Paul Vihtam, näidates „Võimalusi Eesti Noorsoo Karskusliidu töö edukamaks muutmiseks.“ Rõhutas suurema kontakti vajalikkust ringidega ja tihedamat informatsioonide ajakirjanduses.

Seega on kongressi tähtsam osa läbi, järgnevad resolutsioonide vastuvõtmine ja läbirääkimised. Lõpusõnas kongressi juhataja Fr.

Olup nentis kongressi täielikku õnnestumist, pidades seda üheks kordalainumaks. Asjalikkudele referaatidele on saadikute poolt toodud hulk väärtuslikku lisa.

Õhtul viibiti koos teelauas, kus kõneldi edasi kongressi vaimustustules, kus ei tahtnud lõppeda vastastikkused eladalaskmised .

Liidu VII asemikekoogu istung

toimus Tallinnas 29. dets. 1930. a. Osa võttis 34 org-i 43 esindajaga. Koosoleku juhatajaiks valitakse Fr. Olup (Tartust) ja O. Samma (Tallinnast). Sekretariaati G. Kink (Tartust), H. Tael (Haapsalust) ja H. Pello (Väike-Maarjast). Uute liikmetena võetakse vastu 17 org-i, kuna liikmete nimestikust kustutati 6 org-i, kuulatakse ära tegevus kassa- ja revisjonitoimkonna aruanne, millest võib järeldada liidu suurt töö edukust 1930. aastal, vaatamata suurile majanduslikele raskusile. Uutest üritustest olgu nimetatud noorte isetegevustarbe rahuldamispiüdeid majanduslikul alal, kus asutati kontaktis E. Ühisteg. Liiduga Ühistegevustoimkond E. Noorsoo Karskusliidu juurde, kelle ülesandeks jääks koolikooperatiivide koondamine liidu ümber ja neile vaimliseks kesk-kohaks olemine. 1930. a. lõpuks oli liidul liikmeid 101 org-i umbes 7000 üksikliikmega. Kassa läbikäik 1930. a. 3551 kr. 20 senti. Võetakse vastu juhatusse ettepanekul mõningate parandusega Ühistegevustoimkonna kodukord. 1931. a. liikmemaksuks juhatusse ettepanekul määratakse endise 10 snt. asemel 20 snt. üksikliikmelt aastas, mille vastutasuna antakse igale aastakäik „Kevadikku“. Liikmemaksu tasumise tähtaegadeks määrati 1. aprill ja 1. november. Kirjavahetajate liikmete liikmemaks jäi endiseks, s. o. 1 kr. aastas. 1931. a. töökava ja eelarve kinniteti juhatusse poolt esitatud kujul. Eelarve tasakaalus 3436 kr. 99 snt.

Uute juhatusse valiti Fr. Olup (32 h.), Ed. Treu (32 h.), P. Vihalem (31 h.), G. Kink (31 h.), A. Tonska (26 h.), H. Mark (21 h.), Sarv (17 h.).

Revisjonitoimkonda: Ed. Kubjas, H. Mäelo ja A. Pähn. Üldiselt oli koosolek haruldaselt üksmeelne, küsimusi arutati kainelt ja asjalikult.

VI Noorsoo karskuskongressil vastuvõetud resolutsioonid.

1. Eesti noorsoo VI karskuskongress kiidab häaks Noortepühade korraldamise, kui noorte eneste spontaanse elutarmu, elu- ja terviserõõmu väljendaja ja sünnitaja.

2. Noorsookarskusliikumine peab taotlema üldreformistlikke eesmärgi ning rahuldama noorte hingelisi tarbeid.

3. Noorsookarskusliikumise edendamiseks on paratamatult vajaline vastava instruktori ametisse seadmine.

4. Eesti Noorsoo Karskuskongress kons-tateerib, et noorsookarskusliikumise ja ÜENÜ ideoloogias ei ole olulisi lahkuminekuid ning peab väga soovitavaks senisest tihedama koostöö nende vahel. Selleks tuleks ENK-1 teostada külanoorsoo karskustööks organiseerimist võimalikult ÜENÜ osakondade karskusharude kaudu, aidata kaasa ÜENÜ osakondade karskusharude ellukutumiseks ja nende tegevuse elustamiseks, arendada koostööd tegelaste ettevalmistamisel, turismi korraldamisel, ühiste suvipäevade pidamisel jne.

5. Niikaua kuni seltskonnas domineerib alkoholisõbralik meelsus, ei saa noorsooliikumine piirduda ainult passiivse alkoholist keeldumisega, vaid peab pidama ka aktiivset võitlust alkoholitarvitamise ja seda õigustava meelsuse vastu.

6. Selle võitluse keskkohaks eesti noorsoos peab olema Eesti Noorsoo Karskusliit, koondades enda liikmeks kõik kindlalt alkoholismivastased noorsoo üksik-organisatsioonid.

7. Teiste karskusmeelsete noorsoo kesk-organisatsioonide juures tuleksid ellu kutsuda karskustoimkonnad, kes alaliselt kontaktis Eesti Noorsoo Karskusliiduga juhiks ja korraldaksid alkoholismivastast võitlust vastavalt oma organisatsiooni tegevuspiirkonnale.

8. Mainiti kontakti alused ja üksikajalikud vormid tuleb kindlaks määrata sellekohases kodukorras, mille väljatöötamise ja ligemale asemikekoogu koosolekule kinnitamiseks esitamise kongress teeb ülesandeks Eesti Noorsoo Karskusliidu juhatusse.

9. VI noorsoo karskuskongress peab tarvilikuks igakülgse noorsoo kultuurilise tegevuse arendamist Noorsoo Karskusliitu kuuluvate ja sellega liituvate organisatsioonide piirides. See ei pea aga noorsoo karskustööd takistama, vaid selleks tuleb luua eriorganid, toimkonnad ja organisatsioonid.

10. Oleks soovitav, et Noorsoo Karskusliit ja temasse kuuluvad organisatsioonid võtaksid osa IV Soome-Ugri kongressist, XIV Põhja-maade karskuskongressist ja sellega ühenduses peetavaist noorsoo koosolekust, soome keele õpinguist ja Soome tundmaõppimisest nende kongresside ja Soome laulupeo puhul. Ses suhtes tuleb ühendusse astuda Feno-Ugriaga ja Eesti Karskusliiduga.

Käesoleva numbri on toimetand Eduard Treu.

Ilmub neli numbrit aastas.

„Kevadiku“ tellimishind: 1/1 aastas 50 snt., 1/2 aastas 25 sent., üksiknumbri hind 15 snt.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort. Tegev toimetuse: Friedrich Olup, F. Huik, O. Kangilaski, E. Kubjas, M. Sarv I. Tõnnisson. Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — esmasp. ja neljap. kl. 2—3 Jakobi tän. 8—2. Toimetuse aadress: Tartu. pstk. 86, telefon 404.